

Пословање привреде у 2023. години

Привреда Републике Србије је у 2023. години, и поред бројних ризика условљених нестабилним макроекономским окружењем, услед присутних геополитичких тензија и ефеката енергетске кризе, остварила умерен раст. Привредна друштва укупно гледано бележе раст профитабилности и јачање финансијских капацитета, при чему је и њихов финансијски положај благо поправљен.

Пословну активност је обављало 110.808 привредних друштава која су запошљавала 1.307.587 радника (у претходној години 112.120 друштава са 1.310.583 радника). Она су остварила укупне приходе од 18.671.237 милиона динара и укупне расходе од 17.496.117 милиона динара, увећане за 2,9% односно 2,3% у односу на претходну годину.

Пословна 2023. година је девета година за редом у којој је привреда била профитабилна, а остварен позитиван нето резултат од 972.446 милиона динара је за 12,3% већи од прошлогодишњег. Преко три петине привредних друштава (67.831) забележило је нето добитак у укупном износу од 1.297.152 милиона динара, што је за 3,6% више него претходне године. Нето губитак је исказало њих 29.412, а он износи 324.707 милиона динара и смањен је за 15,8%, док нето резултат није евидентирало 13.565 друштава.

На нивоу свих сектора је остварен позитиван нето резултат. Најпрофитабилнији сектор G-Трговина на велико и мало... генерисао је петину добитка целе привреде односно позитиван нето резултат од 194.368 милиона динара. Висок добитак бележе и сектори С-Прерађивачка индустрија (159.740 милиона динара) и В-Рударство (145.143 милиона динара). За разлику од претходне године, када је једини пословао са губитком, у 2023. години и сектор D-Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација је забележио добитак (139.520 милиона динара). Раст профитабилности евидентиран је у секторима F-Грађевинарство и J-Информисање и комуникације, уз позитиван нето резултат (97.167 милиона динара односно 87.346 милиона динара).

Позитивно су пословали и сви сегменти привреде, посматрано према величини привредних друштава, с тим да су најпрофитабилнија велика друштва, са укупним добитком од 557.952 милиона динара, а затим следе средња (194.708 милиона динара), мала (189.542 милиона динара) и микро друштва (30.243 милиона динара).

У 2023. години позитиван нето резултат бележе и јавна предузећа, са исказаним добитком од 7.308 милиона динара, након негативног резултата претходне године (74.940 милиона динара). С друге стране, привредна друштва у стечају и ликвидацији генерисала су значајно већи губитак (15.537 милиона динара).

Привредна друштва су током 2023. године повећала финансијске капацитете, а при томе су благо поправила финансијски положај, што се одразило на извесне позитивне помаке у делу задужености и ликвидности.

Пословна имовина је исказана у вредности од 23.349.520 милиона динара, што је за 7,6% више него претходне године. Истовремено, капитал износи 10.586.222 милиона динара и већи је за 8,4%, док су укупне обавезе на нивоу од 14.368.912 милиона динара и бележе нижи раст – по стопи од 5,8%. Будући да су сопствени извори финансирања расли интензивније, те су увећани за 10,5% и вредели су 8.917.789 милиона динара, финансијски положај привредних друштава је нешто побољшан, што показује и благи пораст рачна сопственог капитала са 37,3% на 38,3%, као и опадање степена укупне задужености са 1,68 на 1,61.

Финансијски капацитети привреде највећим делом су били сконцентрисани у сектору С-Прерађивачка индустрија (5.024.140 милиона динара пословне имовине и 2.314.855 милиона динара капитала), који се истиче и према високим укупним обавезама (3.175.458 милиона динара) које чине 22,1% укупног дуга привреде, али и према вредности сопствених извора финансирања (1.815.384 милиона динара), са уделом од 20,4% на нивоу привреде, при чему је степен укупне задужености благо смањен (са 1,79 на 1,75). Са вредним финансијским капацитетима пословали су и сектори G-Трговина на велико и мало... (3.882.976 милиона динара пословне имовине и 1.600.734 милиона динара капитала), F-Грађевинарство (3.069.589 милиона динара пословне имовине и 1.139.027 милиона динара капитала) и D-Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (2.332.183 милиона динара пословне имовине и 1.279.611 милиона динара капитала). Најизраженији раст финансијских капацитета евидентиран је у сектору J-Информисање и комуникације, у коме је пословна имовина увећана за 20,2% (1.469.258 милиона динара), а капитал за 18,2% (585.771 милион динара). Поред тога, он се интензивно задуживао користећи сопствена средства нешто споријим темпом, те је степен укупне задужености благо порастао (са 1,61 на 1,64).

Гледано према величини привредних друштава, око половине пословне имовине и капитала поседују велика друштва (11.478.545 милиона динара односно 5.543.604 милиона динара). Она су прибавила и највећи део позајмљених извора финансирања и користила су највише сопственог капитала, при чему је степен укупне задужености готово остао на нивоу из претходне године (1,10). Микро привредна друштва су и даље пословала уз нарушен финансијски положај, те су кумулирала губитак већи од вредности капитала и финансирала су се углавном из позајмљених извора.

Финансијски капацитети јавних предузећа (пословна имовина од 1.950.654 милиона динара и капитал од 1.124.609 милиона динара) су за трећину мањи, што је последица промене правне форме ЕПС БЕОГРАД АД, а она су истовремено забележила и благи пад степена укупне задужености (са 0,86 на 0,84).

Укупан губитак привредних друштава на крају 2023. године (4.037.455 милиона динара) је повећан за 1,7%, док је губитак изнад висине капитала (1.605.613 милиона динара) мањи за 2,3% од прошлогодишњег. Последично, стопа изгубљеног капитала је опала са 33,0% на 31,2%.

Највећи део укупног губитка привреде (27,7%) кумулиран је у сектору С-Прерађивачка индустрија (1.116.794 милиона динара), а затим следе сектори G-Трговина на велико и мало... (511.943 милиона динара) и D-Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (455.591 милион динара).

Са аспекта величине привредних друштава, највише губитка (45,9%) носе микро друштва, (1.852.103 милиона динара), код којих је и највећа стопа изгубљеног капитала (102,3%). Значајан износ губитка евидентирали су и велики системи (1.195.523 милиона динара), али је код њих стопа изгубљеног капитала најнижа (17,9%).

Укупан губитак јавних предузећа је преполовљен (291.921 милион динара, од чега 63.338 милиона динара превазилази вредност капитала), док су привредна друштва у стечају и ликвидацији кумулирала четвртину укупног губитка привреде (1.004.890 милиона динара, од којих је 746.007 милиона динара изнад висине капитала).

У 2023. години привредна друштва су пословала са позитивним нето обртним капиталом од 503.723 милиона динара, који је 6,7 пута већи од прошлогодишњег. Истовремено, за финансирање сталне имовине и залиха у целости недостајало им је 2.950.040 милиона динара дугорочног капитала, што је за 8,5% мање него у претходној години. На благе позитивне тенденције у делу ликвидности

указује и пораст рача опште ликвидности са 1,01 на 1,05 и рача текуће ликвидности са 0,65 на 0,69.

Највећу вредност позитивног нето обртног капитала, а уједно и његов највећи раст, забележио је сектор G-Трговина на велико и мало... (614.971 милион динара), али му је за оптимално финансирање недостајало 448.712 милиона динара дугорочног капитала. Према високом позитивном нето обртном капиталу издвајају се и сектори С-Прерађивачка индустрија (228.039 милиона динара) и В-Рударство (106.714 милиона динара), којима је за стабилно пословање било неопходно још 816.133 милиона динара односно 20.799 милиона динара дугорочног капитала. У условима финансијске неравнотеже, са највећим износом негативног нето обртног капитала, пословала су привредна друштва у секторима М-Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (204.812 милиона динара) и D-Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (154.622 милиона динара), па им је за адекватно финансирање сталне имовине и залиха недостајало 288.225 и 304.658 милиона динара дугорочних извора.

Са највише позитивног нето обртног капитала издвајају се мала привредна друштва (600.917 милиона динара), а тај капитал је највише увећан код великих система (на 425.678 милиона динара). За оптимално пословање односно за финансирање залиха тим друштвима је било потребно још 228.883 милиона динара односно 913.578 милиона динара дугорочног капитала. Као и претходне године дугорочну финансијску равнотежу нису успоставила једино микро друштва (негативан нето обртни капитал 963.216 милиона динара), при чему им је за покриће сталне имовине и залиха у потпуности недостајало 1.498.692 милиона динара дугорочних извора.

Јавна предузећа су пословала са више него преполовљеним негативним нето обртним капиталом (148.428 милиона динара), а за финансирање целокупне сталне имовине и залиха недостајали су им дугорочни извори у вредности од 276.310 милиона динара. Нижи негативан нето обртни капитал исказала су привредна друштва у стечају и ликвидацији (656.149 милиона динара), с тим да им је за потпуно покриће сталне имовине и залиха недостајало 720.459 милиона динара дугорочног капитала.